

Adaletin şartı merhamet

MEHMET GÜN05.11.2024 - 11:16
YAYINLANMA05.11.2024 - 11:17
GÜNCELLEME

Konya'da, geçtiğimiz cumartesi günü, Türkiye İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED) üyesi Mevlana Sanayi ve İş Dünyası Federasyonu'nun (MEVLANASİFED) düzenlediği "İş'te Merhamet" konferansında konuşmacılardandım.

"Kadınlar düzenleyince böyle fark yaratır" demeyi hak eden, özgün ve mükemmel etkinliğe, çoğunluğu Türkiye'nin dört bir yanından gelen iş kadınlarından oluşan 250'den fazla iş insanı katıldı. Yetkin felsefeci, psikiyatrist ve iş insanlarının kapsamlı, doyurucu sunumlar yaptığı etkinlikte ben de merhametin adalet ve ekonomi ile ilişkisi üzerine konuştum.

Dünyanın da ülkemizin de bencillik içinde bir vurma kırma deliliğine savrulduğu günümüzde, Türkiye'nin kadim şehirlerinden biri, sevgi ve hoşgörü denince ismi dünyada ilk akla gelen Mevlana Celaleddin Rumi'nin şehri Konya'dan yükselen "İş'te Merhamet" mesajı, başlı başına büyük manalar taşıyor. Merhametin sevgi ile bağının, kişinin en başta kendisine, karşısındakine, topluma ve insanlığa faydalarının, ulvi temelleri yanında nörolojik dinamiklerinin açıklandığı etkinlikten sonra aklımda beliren sonuç şu: Kendisi var olma mücadelesi içindeki kişinin başkalarına merhamet etmesi kendi yararınadır. Sevginin bir gereği olan merhamet, var olmanın gereği ve varlığı sürdürmenin şartıdır.

Doğuştan hür olduğu halde, daha ilk ataları zamanında korunmak, varlığını ve neslini sürdürmek için iş birliği temelinde toplumsal bir anlaşma gereğince bu günlere gelen 10 milyonlarca insan, millet, devlet, ülke ve benzeri topluluklar halinde bir arada yaşıyor, birlikte çalışıyorlar. Bu topluluklar, atalarının aklına ve hayaline gelmeyecek başarılar sağlıyor, zenginlikler üretiyorlar. Ancak insanların gökdelenlerde birbiri üstüne yığılarak yaşadığı, küçük bir toprak parçasına daha çok insanın sıkıştırıldığı günümüzde gittikçe karmaşıklaşan ilişkileri, insanların bir araya gelişindeki temel amaca ve kadim anlaşmaya uygun olarak sürdürmek kolay değil.

Temelde birlikte yaşamının getirdiği külfetlere katlanmayı ve menfaatlerden yararlanmayı düzenleyen envai çeşit ilişkiyi, her iki tarafın da memnuniyet duyacağı şekilde yürütmek mümkün değil. Ya güçlüler zayıflara şartlarını dayatıyorlar ya da sıradan hale gelmiş hizmetlerden yararlanmak için onbinlerce insan hiç okumadan bir tık ile kabul ettikleri devasa sözleşmelere sürüler halinde uymak zorunda kalıyorlar. Öte yandan bencillik, harislik ve keyfe düşkünlük nedeniyle bu karmaşık ilişkilerde ortaya çıkan yüzbinlerce uyuşmazlığı çözmek, uzlaşmayı yeniden tesis etmek çok zor. Sonuçta hem ulusal hem de uluslararası düzeyde adaletsizlik hüküm sürüyor. Enflasyon, isabetsiz kanunlar, yanlış uygulamalar ve bir çok sebep ile toplumsal servet adaletsiz olarak dağıtılıyor. Dünya genelinde nüfusun kabaca yüzde 20'si toplumsal servetin kabaca yüzde 80'ini, Türkiye'de ise nüfusun yüzde 1'lik kesimi milli servetin yüzde 14.5'unu alıyor. Bu oran Avrupa ülkeleri ortalamasının iki katından fazla. Kişilerin farklı yetenekleri de dahil hiçbir hak ve adalet düşüncesinin açıklayamadığı bu durum sebebiyle dünyada, özellikle gelişmiş Batı ülkelerinde, birlikte yaşamının

külfetlerine hiç katlanmayan, hiç çalışmadıkları halde toplumsal gelirin büyük bir kısmını alan zümreler oluştu.

Adalet bir razı ve tatmin olma duygusudur. Bu duygu, üzerinde daha önceden anlaşılmiş olan kurallar bağımsız ve tarafsız uygulandığında ortaya çıkar. Adalet duygusu ortaya çıktığında, kişi aleyhine de olsa payına düşene razı olarak tatmin olur. İnsanların en temel ve değişmez anlaşması, korunmak ve varlığını sürdürmek amacıyla bir araya gelerek, birlikte yaşamak için diğerleriyle yaptığı toplumsal anlaşmadır. Ahlak ve yasa kuralları ile uygulamaları bir bütün olarak bu kadim temel anlaşmaya uygun olup olmadığına göre adalet inancımızı belirlerler. Ne kadar isabetli ve kanunlara uygun olursa olsunlar, yönetsel veya yargısal kararlar bu kadim temel anlaşmaya uyarlı değil ise insanlarda adalet duygusu uyandıramazlar.

Merhamet, ekonomik ve sosyal konularda politikalar oluşturup kararlar alan, fakirlere ağır vergi salarken zenginlere vergi muafiyetleri ve teşvikler veren, onlar da yetmediğinde enflasyon gibi kolay fakat çağımızın en çirkin yöntemlerine başvuran yöneticilerin en başta gözetmek zorunda oldukları temel değer olmalı. Merhametin adaletin ilk şartı olduğu, bütün duvarlara yazılmalı!